

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag till anslag m.m. inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002. I samband därmed behandlas ett sextiototal motionsyrkanden.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag på samtliga punkter och avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Det nya studiemedelssystemet som infördes den 1 juli 2001 får fullt genomslag fr.o.m. år 2002, vilket medför att anslagsbehovet ökar med ca 2,6 miljarder kronor. Drygt 1 miljard kronor förs över från anslaget till vuxenstudiestöd med anledning av att de särskilda vuxenstudiestöden svux och svuxa successivt avvecklas från den 1 juli 2001.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet redovisar i särskilda yttranden sina budgetalternativ för utgiftsområdet. Alla fyra partierna beräknar studiestödsanslagen med utgångspunkt i sina förslag under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (bet. 2001/02:UbU1). Moderaterna vill dra ned på antalet platser i Kunskapslyftet och minskar därför anslaget till vuxenstudiestöd. De reducerar även anslaget för bidrag vid korttidsstudier, som fördelas av de fackliga organisationerna. Kristdemokraterna anser att korttidsstudiestödet inte skall fördelas av LO, TCO och Sibus (Statens institut för särskilt utbildningsstöd). De minskar anslaget till studiemedel, eftersom de vill ha en långsammare utbyggnad av högskolan än regeringen planerat för. Centerpartiet beräknar medel för att studiemedlen fr.o.m. hösten 2002 skall bestå av hälften bidrag och hälften lån. Centern vill flytta över 2,4 miljarder kronor för vuxenstudiestöd till utgiftsområde 13 Arbetsmarknad. Folkpartiet vill höja studiemedlen och fribeloppet vid inkomstprövningen av studiemedel och minska vuxenstudiestödet.

Reservationer finns från Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet i olika frågor som rör studiefinansiering.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Utskottets överväganden	8
Inledning.....	8
Resultat.....	8
Anslag m.m. för budgetåret 2002	10
Studiestöd till ungdomar i gymnasial utbildning.....	13
Studiemedel.....	15
Studiestöd vid vuxenutbildning.....	20
Studiesocial utredning	22
Övriga frågor	24
Reservationer.....	27
1. Studiestöd för elever i gymnasieskolan, m.m. (punkterna 2, 3, 5, 8, 15 och 20) – kd.....	27
2. Indraget studiebidrag för elever som mobbar eller skolkar, m.m. (punkterna 4, 5, 13 och 15) – fp.....	29
3. Grunddragen i studiemedelssystemet (punkt 5) – c.....	31
4. Avskaffande av inkomstprövningen vid beviljande av studiemedel (punkt 6) – m, kd, fp.....	31
5. Dispens från tolvterminersregeln vid beviljande av studiemedel (punkt 7) – m, kd, c, fp.....	32
6. Avskrivning av studielån som regionalpolitiskt medel (punkt 9) – kd, mp.....	33
7. Studiemedel vid utlandsförlagd svensk högskoleutbildning, m.m. (punkterna 11 och 12) – m.....	33
8. Utökad teckenspråksutbildning för vissa föräldrar, s.k. TUFF (punkt 18) – m, kd	34
Särskilda yttranden	36
1. Anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002, m.m. (punkt 1) – m.....	36
2. Anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002, m.m. (punkt 1) – kd	36
3. Anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002, m.m. (punkt 1) – c	37
4. Anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002, m.m. (punkt 1) – fp.....	37
5. Studiesocial utredning (punkt 17) – m, kd, c, fp.....	38

Bilagor

1. Förteckning över behandlade förslag	39
Propositionen	39
Motioner	39
2. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2002 inom utgiftsområde 15 Studiestöd.....	46

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002, m.m.

Riksdagen

- a) godkänner att under 2002 lån tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet för studielån om 112 900 000 000 kr (avsnitt 3.1.3); därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:1 utgiftsområde 15 punkt 1,
- b) bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ramanslaget 25:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*, beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 4 000 000 kr efter 2002 (avsnitt 3.1.6); därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:1 utgiftsområde 15 punkt 2,
- c) anvisar anslagen inom utgiftsområde 15 *Studiestöd* för budgetåret 2002 enligt uppställningen i bilaga 2 till detta betänkande. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:1 utgiftsområde 15 punkt 3 samt avslår motionerna 2001/02:Ub260 yrkandena 4 och 9, 2001/02:Ub449 yrkande 12, 2001/02:Ub534, 2001/02:Ub540 yrkande 1, 2001/02:Ub541 yrkandena 1 och 2 och 2001/02:Fi294 yrkande 17 i denna del.

2. Studiestöd för elever i gymnasieskolan

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub405 och 2001/02:Ub449 yrkandena 4 och 5.

Reservation 1 (kd) – delvis

3. Studiestöd för elever i gymnasiesärskolan

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub449 yrkande 3.

Reservation 1 (kd) – delvis

4. Indraget studiebidrag för elever som mobbar eller skolkar

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub225 yrkande 3.

Reservation 2 (fp) – delvis

5. Grunddragen i studiemedelssystemet

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub260 yrkande 6, 2001/02:Ub449 yrkandena 1 och 7 samt 2001/02:Ub552 yrkande 1.

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 3 (c)

Reservation 2 (fp) – delvis

6. Avskaffande av inkomstprövningen vid beviljande av studiemedel

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub260 yrkande 8, 2001/02:Ub383 yrkande 1, 2001/02:Ub430 yrkande 5, 2001/02:Ub434 yrkande 2, 2001/02:Ub449 yrkande 8 och 2001/02:Ub485.

Reservation 4 (m, kd, fp)

7. Dispens från tolvterminersregeln vid beviljande av studiemedel

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub204, 2001/02:Ub260 yrkande 10, 2001/02:Ub280, 2001/02:Ub301 och 2001/02:Ub449 yrkande 11.

Reservation 5 (m, kd, c, fp)

8. Översyn av övre åldersgräns för studiemedel

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub449 yrkande 10.

Reservation 1 (kd) – delvis

9. Avskrivning av studielån som regionalpolitiskt medel

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub268 och 2001/02:N364 yrkande 2.

Reservation 6 (kd, mp)

10. Studiemedel för utbildning till teckenspråkstolk vid folkhögskola

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub238, 2001/02:Ub421, 2001/02:Ub518 och 2001/02:So619 yrkande 3.

11. Studiemedel vid utlandsförlagd svensk högskoleutbildning

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub206.

Reservation 7 (m) – delvis

12. Studiemedel vid studier utomlands

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub242 yrkandena 1 och 2.

Reservation 7 (m) – delvis

13. Införande av ett treterminerssystem med studiemedel

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub260 yrkande 7.

Reservation 2 (fp) – delvis

14. Utbetalningar av studiemedel med lika stora månadsbelopp

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub411.

15. Studiestöd vid vuxenutbildning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub260 yrkande 5, 2001/02:Ub449 yrkande 6 och 2001/02:Ub549 yrkandena 6 och 7.

Reservation 1 (kd) – delvis

Reservation 2 (fp) – delvis

16. Särskilt utbildningsbidrag för egenföretagare

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub349.

17. Studiesocial utredning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub2 yrkande 1, 2001/02:Ub208, 2001/02:Ub244, 2001/02:Ub437, 2001/02:Ub449 yrkande 2, 2001/02:Ub500, 2001/02:Ub505, 2001/02:Sf278 yrkande 3, 2001/02:A211 yrkande 18 och 2001/02:A392 yrkande 5.

18. Utökad teckenspråksutbildning för vissa föräldrar, s.k. TUFF

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub313 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:Ub330 yrkande 1.

Reservation 8 (m, kd)

19. Studielitteratur till elever med läs- och skrivsvårigheter i grundskolan och gymnasieskolan

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub240 yrkande 8.

20. Utredning om Centrala studiestödsnämndens upplåning i Riksgäldskontoret

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Ub414 yrkande 1 och 2001/02:Ub449 yrkande 9.

Reservation 1 (kd) – delvis

21. Bonus vid förtida återbetalning av studielån

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub414 yrkande 2.

22. Rätten till studiestöd för invandrarstudenter med behov av språkutbildning

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub453.

23. Ansvar för ökade levnadskostnader vid praktik inom högre utbildning

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub272.

Stockholm den 27 november 2001

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m)*, Eva Johansson (s), Yvonne Andersson (kd)*, Majléne Westerlund Panke (s), Per Bill (m)*, Torgny Danielsson (s), Tomas Eneroth (s), Erling Wälivaara (kd)*, Catharina Elmsäter-Svärd (m)*, Sofia Jonsson (c)*, Ulf Nilsson (fp)*, Agneta Lundberg (s), Kalle Larsson (v), Anita Sidén (m)* och Matz Hammarström (mp).

* Har ej deltagit i beslutet under förslagspunkt 1.

Utskottets överväganden

Inledning

Riksdagen har den 21 november 2001 fastställt utgiftsramen för utgiftsområde 15 Studiestöd budgetåret 2002 (prop. 2001/02:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m., bet. FiU1, rskr. 34). Ramen omfattar 22 567 335 000 kr.

Efter förslag i propositionen *Ett reformerat studiestödssystem* beslutade riksdagen hösten 1999 om ett nytt, samordnat studiestödssystem (prop. 1999/2000:10, bet. UbU7, rskr. 96). I en ny studiestödslag (1999:1395), som trädde i kraft den 1 juli 2001, har de tidigare studiestödsformerna studiemedel, särskilt vuxenstudiestöd (svux) och särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (svuxa) ersatts av ett samlat studiestöd, benämnt studiemedel. Studiehjälpen för gymnasiala studier har inte berörts av reformen.

Stödformerna korttidsstudiestöd, internatbidrag och timersättning regleras inte i den nya studiestödslagen. Med anledning av propositionen *Bidrag vid korttidsstudier och vissa andra studiestödsfrågor* beslutade riksdagen våren 2001 om en ny ordning som från den 1 juli 2001 gäller för bidrag till studerande vid korttidsstudier (prop. 2000/01:107, bet. UbU18, rskr. 228). Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), Landsorganisationen i Sverige (LO) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO) har övertagit hanteringen av stöd vid korttidsstudier från Centrala studiestödsnämnden.

I det följande ger utskottet till att börja med ett referat av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 15. Därefter vidtar utskottets behandling av regeringens förslag till anslag inom utgiftsområdet samt motionsyrkanden med förslag till ändringar i anslagsbelopp och anslagsvillkor. Sist tar utskottet upp motionsyrkanden med förslag till förändringar av gällande studiestödssystem.

Resultat

Resultatinformation rörande studiestödet lämnas i budgetpropositionens avsnitt om utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (s. 125 f.).

Regeringen anger att målsättningen med det nya studiestödssystemet är att detta skall vara långsiktigt hållbart. Samtidigt är det angeläget att studiestödet kan följa utvecklingen på utbildningsområdet. Studiestödet är ett viktigt instrument när det gäller bl.a. rekryteringen till utbildning, anför regeringen.

I budgetpropositionen redovisas uppgifter om antalet studiestödstagare, uppdelat på kön, samt utbetalade studiestödsbelopp av olika slag och antalet mottagare av dessa under år 2000. Enligt redovisningen fick under budgetåret 2000 fler än 960 000 personer någon form av studiestöd. Jämfört med budgetåret 1999 är det drygt 30 000 färre personer som har fått sådant stöd.

Antalet elever som har fått *studiehjälp* är i stort sett oförändrat jämfört med föregående år.

Trots de senaste årens utbildningssatsningar på gymnasie- och högskolenivå har antalet *studiemedelstagare* endast ökat marginellt under föregående budgetår, totalt sett. Antalet studiemedelstagare som studerar på gymnasial nivå minskade med drygt 4 %, medan antalet studiemedelstagare som bedriver studier på eftergymnasial nivå ökade med nästan 3 %.

Av studiemedelstagarna var år 2000 nära 59 % kvinnor och drygt 55 % under 25 år.

Antalet personer som fått studiestöd för kortare eller längre tids *studier utomlands* ökade med 1 %.

Cirka 72 % av de studerande som var registrerade i grundläggande svensk högskoleutbildning utnyttjade studiemedlens bidragsdel under läsåret 1999/2000.

Möjligheten till *studielån* i de olika studiestödssystemen har utnyttjats av omkring 396 000 personer under år 2000. Antalet låntagare uppgick den 1 januari 2001 till drygt 1,4 miljoner personer, en ökning i förhållande till året innan med 30 000 personer. År 2000 fick ca 243 000 låntagare anstånd med *återbetalning* av sina studielån, vilket är en minskning med 1 % jämfört med föregående budgetår.

När det gäller *vuxenstudiestöden* har efterfrågan på särskilt utbildningsbidrag (ubs) minskat med drygt 40 000 personer jämfört med föregående budgetår. Efterfrågan på ubs från studerande som har anställning överstiger dock tillgängliga medel. Antalet personer som studerade med särskilt vuxenstudiestöd (svux) eller särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (svuxa) ökade med 3 respektive ca 26 %. Även efterfrågan på svux överstiger tillgängliga medel. Totalt har under år 2000 antalet studerande med något vuxenstudiestöd minskat med ca 30 000 personer.

Under år 2000 har 4 277 personer fått korttidsstudiestöd eller internatbidrag, 264 personer har fått timsättning för studier i särsvux och 140 studerande under 20 års ålder har fått ett stipendium efter ett genomfört basår inom kommunal vuxenutbildning. Vidare har under året 414 döva eller hörselskadade gymnasieelever fått bidrag till kostnaderna för studierna och 938 personer fått bidrag till kostnader för viss föräldrautbildning i teckenspråk. Slutligen har 566 högskolestuderande fått studielitteratur från Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB).

Regeringens slutsats är att insatserna inom studiestödsområdet har bidragit till att det har varit möjligt att rekrytera studerande till de utbildningsplatser som utbildningsväsendet erbjuder. Efterfrågan på studiestöd står i nära relation till tillgängliga medel med undantag för svux och ubs för arbetstagare. Beträffande svux föreslås inga åtgärder med hänsyn till att detta stöd fr.o.m. den 1 juli 2001 inte längre beviljas nya sökande. Nuvarande begränsning om 15 % av tillgängliga medel som gäller för tilldelning av ubs till personer som har anställning bör kvarstå.

U t s k o t t e t har inget att erinra mot regeringens redovisning och bedömning av resultaten.

Anslag m.m. för budgetåret 2002

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar de av regeringen begärda anslagsbeloppen för budgetåret 2002 under anslagen 25:1 Studiehjälp m.m., 25:2 Studiemedel m.m., 25:3 Studiemedelsräntor m.m., 25:4 Vuxenstudiestöd m.m., 25:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk, 25:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål och 25:7 Bidrag till vissa organisationer m.m.

Riksdagen bör vidare godkänna regeringens förslag till upplåning i Riksgäldskontoret under år 2002 för studielån samt lämna regeringen begärt bemyndigande att under år 2002 beställa produktion av viss studielitteratur.

Motionsyrkanden med förslag om andra anslagsbelopp eller anslagsvillkor bör avslås.

Jämför särskilda yttranden 1 (m), 2 (kd), 3 (c) och 4 (fp).

Propositionen

Regeringens förslag till anslagsbelopp framgår av *bilaga 2*.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 25:1 *Studiehjälp m.m.* för budgetåret 2002 anvisar 2 681 820 000 kr.

Anslagsbeloppet är beräknat utifrån prognosen att ca 398 000 elever kommer att få studiebidrag under budgetåret 2002.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* för budgetåret 2002 anvisar 11 604 520 000 kr.

I propositionen hänvisas till att studiestödssystemet har reformerats och att det generella studiebidragets andel av studiemedlens totalbelopp har höjts fr.o.m. den 1 juli 2001 från 27,8 till 34,5 %. Samtidigt infördes för vissa studerande ett nytt högre studiebidrag motsvarande 82 % av studiemedelsbeloppet. Dessutom höjdes fribeloppsgränserna vid inkomstprövningen och studiebidraget blev pensionsgrundande. Det nya studiestödssystemet får fullt genomslag fr.o.m. år 2002, vilket medför att anslagsbehovet ökar med ca 2,6 miljarder kronor inklusive pensionsavgifter. Drygt 1 miljard kronor förs över från anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* med anledning av att särskilt vuxenstudiestöd (svux) och särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (svuxa) successivt avvecklas fr.o.m. den 1 juli 2001.

Under anslaget 25:3 *Studiemedelsräntor m.m.* föreslås 4 775 620 000 kr för budgetåret 2002.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* för budgetåret 2002 anvisar 3 378 664 000 kr.

Anslaget är beräknat utifrån bedömningen att efterfrågan på vuxenstudiestöd kommer att fortsätta att minska. Som nämnts innebär den successiva avvecklingen av svux och svuxa att drygt 1 miljard kronor överförs till anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* år 2002. Fortsättningsvis lämnas dessa vuxenstudiestöd endast till dem som före den 1 juli 2001 påbörjat studier, dock längst t.o.m. den 30 juni 2003. Särskilt utbildningsbidrag (ubs), som kan beviljas deltagare i Kunskapslyftet, finansieras under detta anslag. Enligt riksdagens beslut våren 2001 skall ubs avvecklas i samband med att ett särskilt studiemedel för vissa vuxna införs fr.o.m. den 1 januari 2003 (prop. 2000/01:72, bet. UbU15, rskr. 229). Medel för reformen har beräknats under detta anslag. Med anledning av att det nya stödet skall inordnas i studiemedelssystemet kommer drygt 2 miljarder kronor att föras över till anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* år 2003. Särskilt vuxenstudiestöd till studerande vid vissa naturvetenskapliga och tekniska utbildningar (s.k. NT-svux) kommer att upphöra helt vid utgången av år 2002.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 25:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk* för budgetåret 2002 anvisar 61 520 000 kr.

Från anslaget betalas bidrag för kostnader för resor och boende enligt förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan samt bidrag enligt förordningen (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF). Regeringen beräknar en oförändrad anslagsnivå.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 25:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för budgetåret 2002 anvisar 24 950 000 kr.

Anslaget finansierar stöd till produktion av studielitteratur för högskolestuderande som är synskadade, rörelsehindrade eller dyslektiker. Det disponeras av Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) som i samverkan med andra bibliotek skall förse synskadade och andra läshandikappade med litteratur. Anslagsbeloppet har enbart justerats med hänsyn till pris- och löneutvecklingen.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 25:7 *Bidrag till vissa organisationer m.m.* för budgetåret 2002 anvisar 40 241 000 kr.

Enligt riksdagens beslut våren 2001 (prop. 2000/01:107, bet. UbU18, rskr. 228) skall bidrag vid studier under kortare tid fördelas av Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus), Landsorganisationen i Sverige (LO) och Tjänstemännens centralorganisation (TCO). Medel för dessa bidrag skall fr.o.m. den 1 juli 2001 anvisas till Sisus och lämnas som statsbidrag till LO och TCO. Bidragskonstruktionen har samtidigt förändrats. Den nya ordningen har enligt regeringen ännu inte gett erfarenheter som föranleder någon ny bedömning av medelsbehovet.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen godkänner att under år 2002 *lån tas upp i Riksgäldskontoret* för det samlade behovet för studielån om 112,9 miljarder kronor (förslagspunkt 1).

Regeringen begär också *bemyndigande* att under år 2002, i fråga om ramanslaget 25:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*, beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 4 000 000 kr efter år 2002 (förslagspunkt 2).

Motionerna

Förslagen till anslagsbelopp i oppositionspartiernas motioner framgår av *bilaga 2*.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 2001/02:Ub541 ett lägre belopp än regeringen under anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* (yrk. 1). Detta anslag minskas med 611,4 miljoner kronor med motiveringen att Moderaterna dels i sitt budgetalternativ har påbörjat neddragningen av Kunskapslyftet, dels anser att anslaget är för högt beräknat. Moderaterna vill också reducera regeringens förslag till anslagsbelopp under anslaget 25:7 *Bidrag till vissa organisationer m.m.* med 10 miljoner kronor (yrk. 2). De ifrågasätter de korttidsutbildningar det handlar om samt att fackliga organisationer skall hantera bidragen.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2001/02:Ub449 yrkande 12 under anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* ett belopp som är 223 miljoner kronor lägre än det regeringen föreslagit, vilket hänger samman med partiets förslag att högskolan skall byggas ut i långsammare takt. Behovet av studiemedel kommer därmed att minska i motsvarande grad. Kristdemokraterna anser att korttidsstudiestödet inte skall fördelas genom Sisus, LO och TCO. De vill ta bort hela anslaget 25:7 *Bidrag till vissa organisationer m.m.* I stället anslår de 20 miljoner kronor för fortsatt stöd till studier av mindre omfattning och stöd till studerande vid särsvux under anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* Bidragen skall, liksom tidigare, hanteras av Centrala studiestödsnämnden. Samtidigt minskar partiet anslaget till vuxenstudiestöd m.m. med 72 miljoner kronor avseende särskilt vuxenstudiestöd vid utbildning till specialpedagog. Sammantaget innebär partiets förslag att ifrågavarande anslag minskas med 52 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Centerpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub534 under anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* ett belopp som är 1 miljard kronor högre än det regeringen föreslagit. Partiet vill ha ett studiemedelssystem som bygger på principen hälften bidrag och hälften lån. Större delen av det belopp som regeringen föreslår under anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* (ca 2,4 miljarder kronor) föreslås i centermotionen överflyttat till utgiftsområde 13 Arbetsmarknad.

Folkpartiet föreslår i motionerna 2001/02:Fi294 yrkande 17 (i denna del) och 2001/02:Ub540 yrkande 1 en ökning av anslagsbeloppet under anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* med 640 miljoner kronor och en minskning av beloppet under anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* med 2,5 miljarder kronor. Folkpartiet vill också minska anslaget 25:7 *Bidrag till vissa organisationer m.m.* med 14 miljoner kronor, jämfört med regeringens förslag. Totalbeloppet

i studiemedlen skall enligt Folkpartiets motion 2001/02:Ub260 ökas med 200 kr per månad för alla studerande (yrk. 4) och fribeloppet vid inkomstprövningen höjas från 250 till 300 % av basbeloppet (yrk. 9). Av andra yrkanden i motion 2001/02:Ub540 framgår att Folkpartiet vill minska antalet platser i Kunskslyftet och ta bort det särskilda vuxenstudiestödet för vissa studier i naturvetenskap och teknik (NT-svux). Den totala besparingen inom utgiftsområdet motiveras med att de vuxenstuderandes studiestödsvillkor bör anpassas till de villkor i fråga om studiemedel som gäller för övriga studerande. Det innebär bl.a. att vuxenstuderande får en högre lånedel än vad som gäller enligt regeringens politik.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen för budgetåret 2002 anvisar *anslagen inom utgiftsområde 15 Studiestöd* i enlighet med regeringens förslag och avslår samtliga här behandlade motionsyrkanden.

I budgetbetänkandet för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning har utskottet tillstyrkt regeringens förslag om volymen på Kunskslyftet och utbyggnaden av högskolan (bet. 2001/02:UbU1). Utskottet konstaterar att svux vid vissa lärarutbildningar (specialpedagogutbildning) den 1 juli 2001 har ersatts med möjlighet till studiemedel med 82 % bidragsdel. NT-svux upphör, som ovan nämnts, helt vid utgången av år 2002.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen godkänner att under år 2002 *lån tas upp i Riksgäldskontoret* för det samlade behovet för studielån om 112,9 miljarder kronor samt att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2002, i fråga om ramanslaget 25:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål*, beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 4 000 000 kr efter år 2002.

Studiestöd till ungdomar i gymnasial utbildning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om ändrat studiestöd för elever i gymnasieskolan, om införande av studiestöd för elever i gymnasiesärskolan samt om indraget studiebidrag för elever som mobbar eller skolkar.

Jämför *reservationerna 1 (kd)* och *2 (fp)*.

Förslag rörande *studiestödet för elever i gymnasieskolan* läggs fram i två motioner.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2001/02:Ub449 att alla skall ges rätt till tre års studier i gymnasieskolan, vilka skall kunna frött förläggas inom tidsperioden från 16 till 25 års ålder (yrk. 4). Bidrag skall utgå med lika belopp för alla som studerar på ungdomsgymnasiet. Ett gymnasiestudiebidrag

på 1 050 kr per månad under tio månader av året skall införas fr.o.m. den 1 juli 2003 (yrk. 5).

En översyn av studiebidragssystemet för gymnasieungdomar begärs i motion 2001/02:Ub405 (s). Motionärerna vill ha en kartläggning av konsekvenserna av att studiebidrag inte utgår under årets samtliga månader, utan endast i nio månader per år eller fr.o.m. år 2003 i tio.

I motion 2001/02:Ub449 framför Kristdemokraterna också krav på att **elever i gymnasiesärskolan** skall ha samma förmåner som elever i gymnasieskolan och liksom dessa omfattas av studiestödssystemet (yrk. 3). Gymnasiesärskolans elever får i dag förlängt barnbidrag i stället för studiehjälp i form av studiebidrag som i vissa fall kan kompletteras med extra tillägg och inackorderingstillägg. Konkret kan detta innebära ett sämre ekonomiskt stöd för gymnasiesärskolans elever, påpekar Kristdemokraterna.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandena.

Under föregående riksmöte behandlade utskottet motsvarande motionsyrkanden om studiestödet för ungdomar i gymnasieskolan (bet. 2000/01:UbU2). Utskottet ansåg att riksdagen inte bör göra några ställningstaganden till genomgripande förändringar i skolsystemet – t.ex. om till vilken ålder man får förbli elev i gymnasieskolan – utan att frågan har varit föremål för grundlig utredning. Utskottet konstaterar att regeringen under våren föreslagit en utökning av studiehjälpen från 9 till 10 månader. Förslag om ytterligare höjda studiebidrag kräver dock underlag innan riksdagen bör ta ställning.

En förändring som innebär att elever vid gymnasiesärskolan blir berättigade till studiestöd kan ha påverkan på flera andra ekonomiska samhällsstöd.

Enligt 2 kap. 23 § studiestödsförordningen (2000:655) lämnas inte studiehjälp till studerande som får folkpension i form av helt sjukbidrag eller hel förtidspension. Många av eleverna vid gymnasiesärskolan har rätt till förtidspension eller sjukbidrag när de fyllt 16 år.

Systemet med förtidspension och sjukbidrag ändras från den 1 januari 2003 enligt riksdagens beslut med anledning av propositionen *Sjukersättning och aktivitetsersättning i stället för förtidspension* (prop. 2000/01:96, bet. Sfu15, rskr. 257). Ungdomar med funktionshinder ges rätt till hel aktivitetsersättning i stället för förtidspension från den 1 juli det år då de fyller 19 år, om de inte avslutat sin gymnasieutbildning.

Utskottet har erfarit att arbete pågår inom Utbildningsdepartementet med att ta fram direktiv till en utredning som skall se över frågan om studiestöd för elever i gymnasiesärskolan.

Enligt Folkpartiet i motion 2001/02:Ub225 yrkande 3 borde det vara möjligt att **dra in studiebidragen** för elever i gymnasieskolan som mobbar eller skolkar.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

En elev som är frånvarande av annan anledning än sjukdom under längre tid än 14 kalenderdagar har enligt gällande bestämmelser inte rätt till studiehjälp för denna tid. Skolan skall rapportera frånvaron till Centrala studiestödsnämnden som fattar beslut om att dra in studiebidraget. Motionsyrkandet

i denna del är alltså redan tillgodosett. Utskottet tar avstånd från att en liknande ordning skulle införas för elever som mobbar. Detta förutsätter bl.a. en noggrann prövning av skuldförhållandet.

Studiemedel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden som rör grunddragen i studiemedelssystemet, avskaffande av inkomstprövningen respektive dispens från tolvterminersregeln vid beviljande av studiemedel, översyn av övre åldersgräns för studiemedel, avskrivning av studielån som regionalpolitiskt medel, studiemedel för utbildning till teckenspråkstolk vid folkhögskola, studiemedel vid utlandsförlagd svensk högskoleutbildning, studiemedel vid studier utomlands, införande av ett treterminerssystem med studiemedel samt utbetalningar av studiemedel med lika stora månadsbelopp.

Jämför *reservationerna 1 (kd), 2 (fp), 3 (c), 4 (m, kd, fp), 5 (m, kd, c, fp), 6 (kd, mp) och 7 (m).*

I tre motioner framställs yrkanden som syftar till förändringar i **grunddragen i studiemedelssystemet**.

Kristdemokraterna vill enligt motion 2001/02:Ub449 se ett nytt heltäckande studiestödssystem med en ny struktur (yrk. 1). För studier på grundskole- och gymnasienivå skall skilda system gälla för personer upp till 25 år och för personer mellan 25 och 55 år. Ett tredje system skall gälla för studier vid universitet och högskolor. För yrkesverksamma skall studiefinansieringen ske genom utbildningskonton. När det särskilt gäller studiemedel för universitets- och högskolestudier anser Kristdemokraterna att bidragsdelen skall höjas till 36 % av totalbeloppet (yrk. 7). På sikt bör dock studiemedel utgå med hälften bidrag och hälften lån. Inkomstprövningen skall avskaffas utan att därmed bidragsdelen i studiemedlen påverkas, något som utskottet återkommer till i det följande. Dessa förändringar av studiefinansieringen vid högre utbildning bör enligt Kristdemokraterna införas fr.o.m. höstterminen 2003.

Centerpartiet pläderar i motion 2001/02:Ub552 yrkande 1 för sitt förslag till ett nytt studiemedelssystem. Detta bör bygga på fyra grundläggande principer. Det skall vara lika för alla. Det skall vara enklare och mer lättöverskådligt än i dag. Det skall konstrueras så att subventionerna i systemet blir tydliga. Skuldbördan efter studietiden skall lättas. Utifrån dessa principiella grunder förespråkar motionärerna en studiefinansiering, där bidrag och lån utgör 50 % vardera av totalbeloppet för studiemedel, fribeloppet vid inkomstprövningen motsvarar två basbelopp och återbetalningen utformas som ett modifierat annuitetslån på 20–25 år. Motionärerna hävdar att en av de viktigaste faktorerna för att komma till rätta med den sociala snedrekryteringen till högre utbildning är att minska skuldbördan för studenter.

Enligt Folkpartiet i motion 2001/02:Ub260 yrkande 6 måste studiemedelssystemet bli mer flexibelt och följsamt i förhållande till den enskilde studenten. Principen ”peng för poäng” bör etableras. Fler avklarade poäng bör leda till en successiv upptrappning av studiestödet. En sådan modell uppmuntrar flit, men gör det också möjligt för studenter att fortsätta utbildningen på lägre fart utan att helt bli utan ekonomiskt stöd, menar motionärerna. I sitt budgetförslag har Folkpartiet kalkylerat med en höjning av fribeloppet vid inkomstprövningen från 250 till 300 % av basbeloppet.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandena.

Ett nytt studiestödssystem som bygger på ett omfattande utredningsarbete har införts från den 1 juli 2001. Motionsyrkanden om ett delvis annat studiemedelssystem har på utskottets förslag avslagits av riksdagen i samband med beslutet om det nya studiestödssystemet, och senast vid föregående riksmöte. Utskottet kan inte heller nu biträda förslagen till ändringar. I sammanhanget vill utskottet peka på att regeringen i budgetpropositionen angett sin avsikt att noga följa utvecklingen av studiestödsreformen m.m. för att skapa goda förutsättningar för eventuella förändringar (s. 126).

Ett *avskaffande av inkomstprövningen* vid beviljande av studiemedel begärs i flera motioner. Som skäl för detta anförs i motion 2001/02:Ub383 (m) yrkande 1 bl.a. att studenten måste kunna minska lånedelen i studiemedlen genom att skaffa sidoinkomster. Också i motionerna 2001/02:Ub434 (m) yrkande 2 och 2001/02:Ub485 (m) framhålls att fribeloppsgränsen i studiemedelssystemet hindrar studenterna från att genom egna ansträngningar förbättra sin ekonomiska situation. Kopplingen mellan den studerandes inkomst och möjligheten till studielån måste helt tas bort.

Kristdemokraterna anser i motion 2001/02:Ub449 yrkande 8 att inkomsttaket skall tas bort, dvs. det skall vara fritt för studenter att komplettera bidragsdelen med eget arbete utan att bidragsdelen påverkas. I motion 2001/02:Ub430 (kd), som handlar om utbildning i Stockholmsregionen, föreslås likaså att fribeloppsgränsen i studiemedelssystemet slopas (yrk. 5). Motionärerna menar att regeln slår extra hårt i denna region med dess högre levnadsomkostnader.

I motion 2001/02:Ub260 yrkande 8 ställer Folkpartiet krav på att regeringen återkommer till riksdagen med en strategi för hur fribeloppsgränsen på sikt skall avskaffas. Gränsen för hur stor inkomst studenten får ha utan att studiemedlet reduceras bör höjas undan för undan så att den till sist kan tas bort helt.

U t s k o t t e t erinrar om att riksdagen vid beslutet om studiestödsreformen ställde sig bakom regeringens förslag om att bibehålla inkomstprövningen men höja fribeloppet, den inkomst man får ha utan att studiemedlet reduceras. Från och med den 1 juli 2001 är fribeloppet 250 % av basbeloppet, mot tidigare 150 %.

Motionsyrkandena om avskaffande av inkomstprövningen avstyrks.

Möjligheten till dispens från tolvterminersregeln m.m. vid beviljande av studiemedel bör enligt yrkanden i flera motioner utvidgas.

Kristdemokraterna anser i motion 2001/02:Ub449 yrkande 11 att alla som har gått fyra år eller mer på en lång sammanhållen utbildning skall få dispens att erhålla extra studiemedel för att kunna slutföra utbildningen. De tidigare dispensreglerna bör återinföras.

Enligt Folkpartiet i motion 2001/02:Ub260 yrkande 10 bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag om generösare dispensregler än i dag när det gäller det antal terminer under vilka studiemedel kan utgå. En utvidgad dispensmöjlighet bör kombineras med krav på ökade återbetalningsbelopp.

Också i motion 2001/02:Ub204 (m) framförs krav på återinförande av möjligheten för studenter i längre utbildningar att erhålla studiestöd i fler än tolv terminer. I motion 2001/02:Ub280 (m) lyfts fram att reglerna för finansiering av längre utbildningar måste justeras för att förhindra studieavbrott samt, till följd därav, ekonomiska och sociala problem.

I motion 2001/02:Ub301 (kd) föreslås att det skall bli möjligt att separera uttagen av studiebidrag och studielån inom studiemedelssystemet. Förslaget innebär att varje student skall ha rätt till sex års studiebidrag och sex års studielån.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Motsvarande motionsyrkanden har avslagits av riksdagen, senast våren 2001 (bet. 2000/01:UbU18, rskr. 228). Utskottet hänvisade då till att syftet med skärpningen i det nya studiestödssystemet av möjligheterna till dispens från tolvterminersregeln var att förebygga omfattande skuldsättning. För dem som påbörjar sina studier i det nya systemet skall de av riksdagen beslutade reglerna gälla, dvs. att det för studiemedel utöver tolv terminer skall krävas synnerliga skäl. Vad som skall anses vara synnerliga skäl blir en uppgift för Centrala studiestödsnämnden och Överklagandenämnden för studiestöd att avgöra.

Kristdemokraterna begär i motion 2001/02:Ub449 yrkande 10 en översyn av den **övre åldersgränsen för studiemedel**. De påtalar som märkligt att nuvarande åldersgräns finns i ett samhälle, där genomsnittsåldern blir allt högre och där man ständigt talar om det livslånga lärandet.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandet.

Utgångspunkten i det nya studiemedelssystemet är att lånen skall återbetalas. Lånedelen av studiemedlen lämnas därför längst t.o.m. det år den studerande fyller 50 år. Enligt 3 kap. 9 § studiestödslagen (1999:1395) begränsas rätten till studielån successivt fr.o.m. det år den studerande fyller 41 år enligt en regel ("trappa") som anger hur många låneveckor som kan medges om studier påbörjas vid en given ålder. Bidragsdelen i studiemedlen lämnas ograverad t.o.m. 50 års ålder.

Utskottet erinrar om att åldersgränsen för studiemedel har höjts i det nya studiemedelssystemet. Tidigare gällde att studiemedel fick beviljas senast det

år den studerande fyllde 45, och efter denna ålder enbart om det fanns särskilda skäl.

Frågan om *avskrivning av studielån som regionalpolitiskt medel* tas upp i två motioner. I motion 2001/02:Ub268 (kd) framhålls behovet av åtgärder för att stimulera unga människor att bo och arbeta i glesbygden. Motionären pläderar för att en försöksverksamhet genomförs med en årlig avskrivning av statliga studielån med aktuellt återbetalningsbelopp, i de fall unga vuxna väljer att stanna kvar i eller flytta till en glesbygdskommun. Detta bör finansieras inom ramen för studiefinansieringssystemet.

Miljöpartiet vill i motion 2001/02:N364 yrkande 2 ha en utredning om effekterna av en avskrivning av studielån för nyexaminerade akademiker som flyttar till avfolkningshotade kommuner.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena, som motiveras av regionalpolitiska skäl.

Regeringen har i propositionen *En politik för tillväxt och livskraft i hela landet* (prop. 2001/02:4) kommenterat förslag som förts fram om avskrivning av studielån som regionalpolitiskt medel. Enligt regeringen bör frågan om ett eventuellt bidrag till betalning av studieskulder ses i ett vidare perspektiv (s. 140). I propositionen – som behandlas av näringsutskottet – aviseras en utredning med uppdrag att göra en översyn av de rörlighetsstimulerande medlen inom arbetsmarknadspolitiken, med särskild tyngdpunkt på flyttningsbidragen. Även andra möjligheter att främja tillgången till nyckelpersoner i vissa arbetsmarknadsregioner bör övervägas.

I flera motioner förespråkas att studiemedel skall utgå för *utbildning till teckenspråkstolk vid folkhögskola*. Enligt motionerna 2001/02:Ub238 (m), 2001/02:Ub421 (s) och 2001/02:Ub518 (s) får i dag många hörande elever en grundläggande utbildning i teckenspråk i grundskolan och gymnasieskolan. Dessa elever kan emellertid inte fortsätta direkt med en tolkutbildning. All utbildning av teckenspråkstolkar sker nämligen vid folkhögskolor, där studiemedel – enligt vad som anges i motionerna – utgår först från 20 års ålder. Motionärerna anser det angeläget, med hänvisning till bristen på teckenspråkstolkar, att åtgärder vidtas för att undanröja sådana hinder. Också i motion 2001/02:So619 (kd) yrkande 3 påtalas bristen på dövtolkar som skulle kunna avhjälpas genom ett mer aktivt samhällsstöd till utbildningen, såsom att studiemedel kan utgå till dövtolksstuderande före 20 års ålder.

U t s k o t t e t vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Enligt gällande bestämmelser lämnas studiehjälp t.o.m. det första kalenderhalvåret det år då eleven fyller 20 år. En elev som därefter går kvar i en gymnasial utbildning får studiemedel fr.o.m. det andra kalenderhalvåret det år då han eller hon fyller 20 år. En studerande i högskolan eller i en eftergymnasial utbildning kan få studiemedel även före 20 års ålder.

Utbildningar som ger rätt till studiehjälp respektive studiemedel finns förtecknade i bilaga till studiestödsförordningen (2000:655). Utbildningens

karaktär – högskolemässig/eftergymnasial eller gymnasial/motsvarande – avgör vilket studiestöd som kan lämnas.

Regeringen har den 10 maj 2001 beslutat om ändring i bilagan till studiestödsförordningen när det gäller vissa utbildningar inom folkhögskolan. Från och med den 1 juli 2001 skall följande utbildningar berättiga till studiemedel oavsett ålder, nämligen ”yrkesutbildning om högst 80 veckor som utgör påbyggnad till gymnasieskolan och som för tillträde fordrar ett slutbetyg från en treårig utbildning i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper”.

Samtliga teckenspråkstolkutbildningar vid folkhögskola hör enligt Centrala studiestödsnämndens beslut i juni 2001 till denna kategori, dvs. de är tvååriga och eftergymnasiala och studiestöd lämnas i form av studiemedel även före 20 års ålder.

Centrala studiestödsnämnden har i uppdrag av regeringen att senast den 17 december 2001 redovisa vilka yrkesutbildningar vid folkhögskola som berättigar till studiemedel oavsett ålder. Bland annat skall redovisas hur många elever som går på respektive utbildning, hur många av dessa som får studiestöd samt hur många elever som är under 20 år.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att syftet med motionsyrkandena är tillgodosett. Dessa bör således avslås av riksdagen.

Enligt motion 2001/02:Ub206 (m) får studenter som deltar i *svensk högskoleutbildning förlagd till utländskt universitet* lägre belopp i studiemedel än de skulle ha fått om de blivit antagna som utbytesstudenter vid samma utländska universitet. Motionärerna anser att studiemedelssystemet i detta avseende snarast måste ändras så att studenter inte missgynnas på grund av ologiska regler.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

Studiemedel för studier utomlands beviljas med stöd av studiestödslagen under de förutsättningar och med de belopp som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Enligt studiestödsförordningen får studielån lämnas med högst det belopp som Centrala studiestödsnämnden årligen fastställer med hänsyn till levnadsomkostnaderna i respektive land. Nämnden har i föreskrifter om studier utomlands avgränsat rätten till studiemedel till studerande som är antagna till och studerar vid utländsk läroanstalt utanför rikets gränser och som har rätt att tentera och avlägga examen vid den utländska läroanstalten samt har status som studerande i studielandet. För att få studiemedel enligt utlandsföreskrifterna räcker det alltså inte med att studierna rent praktiskt bedrivs utomlands. Svenska studerande som vistas vid utländskt universitet, men som studerar vid svenskt universitet och följer den svenska kursplanen, beviljas därför studiemedel på samma grunder och med samma belopp som gäller för andra studerande vid svenska läroanstalter.

Utskottet anser inte att riksdagen skall uttala sig för en ändring i gällande föreskrifter.

Reglerna för *studiemedel vid studier utomlands* måste förtydligas och harmoniseras med övriga EU-länders regler, framhåller motionärerna i motion

2001/02:Ub242 (m) yrkandena 1 och 2. De anger som exempel att svenskar som söker studiestöd måste ha varit folkbokförda i Sverige de två senaste åren. Samtidigt måste svenskar som arbetar längre än ett år i något EU-land vara folkbokförda i landet i fråga. Summan av de båda motstridiga reglerna kan bli att den som arbetat utomlands inte kan få studiemedel för fortsatt utbildning i utlandet.

U t s k o t t e t har inhämtat att Överklagandenämnden för studiestöd i samband med nämndens ställningstagande i ett överklagandeärende konstaterat att kravet på folkbokföring inte alltid kan gälla för studier i land där EG-rätten gäller. Nämnden har informerat Utbildningsdepartementet om detta. Frågan bereds inom departementet. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen.

Folkpartiet lägger i motion 2001/02:Ub260 yrkande 7 fram förslag om **införande av ett treterminerssystem med studiemedel**. Det bör enligt motionärerna vara möjligt för studerande att ägna sig åt heltidsstudier även under sommaren. Reglerna om studiemedel bör ändras så att en sådan reform kan genomföras.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Enligt 3 kap. 5 § studiestödslagen får studiemedel lämnas för varje vecka som en studerande bedriver studier på minst halvtid. Studierna måste dock pågå under en sammanhängande tid om minst tre veckor. Vidare får studiemedel bara lämnas för sådan del av studietiden som omfattas av utbildningens kursplan eller motsvarande. Av bestämmelserna följer att om utbildning anordnas under sommaren kan studiemedel utgå.

I motion 2001/02:Ub411 (v) begär motionären att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om att Centrala Studiestödsnämnden skall **utbetala studiemedel med lika stort belopp för varje månad** till den enskilda studeranden. Motionären påpekar att nuvarande utbetalningsmodell, med stor variation från månad till månad vad gäller utbetalningens storlek, gör det svårare för studenten att planera sin ofta kärva ekonomiska tillvaro.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandet. Det ankommer inte på riksdagen att ta ställning i denna fråga. Enligt 3 kap. 39 § studiestödsförordningen har det delegerats till Centrala studiestödsnämnden att meddela närmare föreskrifter om utbetalning av studiemedel.

Studiestöd vid vuxenutbildning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om ändrat studiestöd vid vuxenutbildning och om särskilt utbildningsbidrag för egenföretagare.

Jämför *reservationerna 1 (kd)* och *2 (fp)*.

Kristdemokraterna föreslår i motionerna 2001/02:Ub449 yrkande 6 och 2001/02:Ub549 yrkande 6 att ett nytt *studiestöd vid vuxenutbildning* införs som ersätter de nuvarande studiestöden vid vuxenstudier. Det nya stödet skall införas från den 1 juli 2003 och avse studerande mellan 25 och 55 år som inte har fullständiga betyg från grundskola eller gymnasieskola. Dessa skall erbjudas totalbeloppet i studiemedlen som ett skattefritt bidrag, som kan kompletteras med lån på upp till 3 000 kr per månad.

I motion 2001/02:Ub549 yrkande 7 anför Kristdemokraterna viss kritik mot reglerna kring de särskilda studiemedel för vuxnas lärande som skall införas fr.o.m. år 2003. De anser att den gräns om 50 veckor som satts upp för studiestöd bör avskaffas. Denna gräns ställer orimliga krav på att alla skall kunna lära sig samma saker på lika lång tid.

Också Folkpartiet i motion 2001/02:Ub260 yrkande 5 kritiserar beslutet om de särskilda studiemedlen för vuxnas lärande, bl.a. att vissa personer över 25 år skall kunna få hela studiestödet som bidrag. Detta innebär en orättvisa gentemot dem som väljer att studera före 25 års ålder. Det utgör också en olycklig sammanblandning av utbildningspolitik och arbetsmarknadspolitik. Motionärerna framhåller att grundprincipen för studiestödssystemet skall gälla lika för alla studerande, dvs. studiestöd skall bestå av en lånedel och en bidragsdel.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Riksdagen har våren 2001, med anledning av propositionen *Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen*, godkänt vad regeringen förorddat om en särskild form av studiemedel för vissa vuxenstuderande (prop. 2000/01:72, bet. UbU15, rskr. 229). I rekryteringsfrämjande syfte skall vissa högre bidragsnivåer införas inom studiemedelssystemet. Stödet skall främst riktas till studerande på grundskole- och gymnasienivå som är minst 25 år och är eller riskerar att bli arbetslösa eller som har vissa funktionshinder. Stödet skall kunna lämnas under högst 50 veckor utöver den tid som gäller för studiemedel i övrigt på den aktuella nivån. Avsikten är att de särskilda studiemedlen för vuxna skall kunna införas fr.o.m. år 2003, samtidigt som det särskilda utbildningsbidraget för vuxna (ubs) upphör att gälla.

I budgetpropositionen anmäls att regeringen avser att återkomma till riksdagen med preciseringen av det förslag till nytt studiemedel för vuxna som lagts fram i nämnda proposition.

I motion 2001/02:Ub349 (m) efterfrågas möjlighet för *egenföretagare* att erhålla *särskilt utbildningsbidrag*.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandet.

Då egenföretagare varken är arbetslösa eller arbetstagare ingår de inte i målgrupperna för det särskilda utbildningsbidraget. Egenföretagare har dock möjlighet att läsa in sin grundskole- och gymnasiekompetens med övriga studiestöd. Från och med den 1 juli 2001 kan den som är över 25 år och studerar på en komvuxutbildning, som inte är en påbyggnadsutbildning, ansöka om det s.k. högre bidraget (82 % av studiemedlens totalbelopp).

Studiesocial utredning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet har erfarit att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram direktiv till en studiesocial utredning. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionsyrkanden om tillsättande av en sådan utredning.

Kristdemokraterna begär i motionerna 2001/02:Ub437 och 2001/02:Ub449 yrkande 2 att regeringen tillsätter en studiesocial utredning. De menar att ett övergripande problem med studiemedelssystemet är att det är dåligt integrerat med övriga trygghetssystem. Det är därför hög tid att göra en ordentlig genomlysning av studenternas studiesociala situation med sikte på att öka studenternas trygghet och rättssäkerhet. I motion 2001/02:A211 (kd) yrkande 18 vill motionärerna ha en översyn av ensamstående studerandes studiesociala situation. Bland annat påpekas att det måste vara möjligt att fullfölja studier i kombination med aktivt föräldraskap.

En utredning om studenternas studiesociala situation begärs likaså av Centerpartiet i motion 2001/02:Ub2 yrkande 1. I en sådan utredning måste även studenterna ges en ordentlig representation, framhåller motionärerna. Utredningen bör beakta såväl studenters som forskarstuderandes sociala och ekonomiska situation i vid mening. Den bör tillkallas snarast.

Miljöpartiet efterfrågar i motion 2001/02:A392 yrkande 5 en utredning om den ekonomiska situationen för studenter som är eller skall bli föräldrar. Bland annat bör man utreda om det kan vara möjligt att ta föräldraledigt från studier med bibehållet studiestöd, om lånedelen vid sådan ledighet kan avskrivras samt huruvida föräldraledighet måste räknas in i de tolv terminer en studerande får studiestöd.

Behovet av en översyn av stöd till studerande med barn understryks i motion 2001/02:Ub208 (kd). Enligt motion 2001/02:Sf278 (kd) yrkande 3 måste studiemedelssystemet utformas så att det inte missgynnar den som blir gravid och gör studieuppehåll.

I motion 2001/02:Ub505 (s) anser motionären att frågan om stöd för att kunna studera och samtidigt ha barn bör övervägas i den arbetsgrupp som regeringen tillsatt för att se över vilka åtgärder som kan vidtas för att öka födelsetalen.

Vårdbidragets påverkan på studiemedel tas upp i motion 2001/02:Ub500 (s). Enligt motionen behövs en översyn av hur vårdbidrag påverkar studiestödet. Motionärerna anser det fel att föräldrar till funktionshindrade barn tvingas finansiera sina egna studier med vårdbidrag för sitt barn.

I motion 2001/02:Ub244 (m) påpekas att för studenter gäller en särskild sjukförsäkring som är kopplad till studiemedelssystemet. Problemet är att försäkringen endast omfattar sjukskrivning på heltid. Enligt motionärerna skulle många studenter säkerligen kunna studera på deltid, samtidigt som de

är i behov av sjukskrivning på deltid. Sjukförsäkringen för studenter borde alltså ändras så att deltidssjukskrivning blir möjlig.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena med hänvisning till överväganden som pågår inom Regeringskansliet.

Familjeutredningen avlämnade våren 2001 sitt slutbetänkande *Ur fattigdomsfällan* (SOU 2001:24). Utredningen har särskilt analyserat situationen för studerande med barn. I betänkandet konstateras att det nya studiestödssystemet, liksom det gamla, utgår från att studiestödet inte skall ta hänsyn till den studerandes försörjningsbörda. Utredningen delar uppfattningen att det stöd som behövs till studerande som har barn bör ges inom det familjepolitiska stödssystemet. Enligt utredningen räcker inte nuvarande barnbidrag och bostadsbidrag som komplement till studiemedlet att leva på. Utredningen föreslår därför ett studerandetillägg knutet till barnbidraget. Ärendet bereds för närvarande inom Socialdepartementet.

En särskild arbetsgrupp inom Regeringskansliet har haft i uppgift att analysera vilka faktorer som påverkar barnafödandet. Arbetsgruppen överlämnade den 30 oktober 2001 till regeringen (Socialdep.) sin slutrapport *Barnafödandet i fokus – Från befolkningspolitik till ett barnvänligt samhälle* (Ds 2001:57). I rapporten konstaterar arbetsgruppen bl.a. att det är svårt att förena barn och studier. Försörjningssituationen blir osäker, de ekonomiska möjligheterna att vara föräldraledig är små och få studerande skaffar barn. Rapporten skall utgöra ett underlag för regeringens fortsatta överväganden.

Regeringen har för avsikt att inom kort besluta om direktiv till en utredning om skyddstider för sjukpenninggrundande inkomst. En särskild utredare skall göra en analys av samt föreslå ändringar i reglerna om skyddstider för sjukpenninggrundande inkomst. Utredningen skall även belysa studenternas situation, särskilt i fråga om sjuk- och föräldraförsäkring.

Utskottet har också erfärut att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram direktiv till en studiesocial utredning. Anledningen är att studenterna i vissa situationer har ett utanförskap i förhållande till gällande trygghetssystem. Därför bör studenternas ekonomiska och sociala situation under den samlade studietiden bli föremål för utredning. Syftet med analysen skall vara att, mot bakgrund av de studerandes skiftande sociala situation, kartlägga samspelet mellan studiestödssystemet och andra förmånssystem som bostadsbidraget, socialförsäkringssystemet, socialbidraget och arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen bör samverka med den utredning som regeringen avser att inom kort tillsätta om skyddstider för sjukpenninggrundande inkomst.

Utbildningsutskottet kommer därutöver att initiera en översyn av studenthälsovården ur ett studiesocialt perspektiv. I denna översyn skall också Högskoleverkets översyn avseende högskolans inre arbete beaktas.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om utökad teckenspråksutbildning för vissa föräldrar, om studielitteratur till elever med läs- och skrivsvårigheter i grundskolan och gymnasieskolan, om utredning om Centrala studiestödsnämndens upplåning i Riksgäldskontoret, om bonus vid förtida återbetalning av studielån, om rätten till studiestöd för invandrarstudenter med behov av språkutbildning samt om ansvar för ökade levnadskostnader vid praktik inom högre utbildning.

Jämför *reservationerna 1 (kd) och 8 (m, kd)*.

I två motioner, nämligen motionerna 2001/02:Ub330 (m) yrkande 1 och 2001/02:Ub313 (kd) yrkande 1, förordas att **teckenspråksutbildningen för vissa föräldrar, TUFF, utökas**. TUFF bör även kunna ges till föräldrar med döva eller gravt hörselskadade barn i grundskolan eller motsvarande skolformer. Motionärerna påpekar att barnens språkutveckling fortsätter under skolåren. I avvaktan på en form av skol-TUFF bör det enligt yrkande 2 i motion 2001/02:Ub313 bli möjligt att sprida de nuvarande sammanlagt 240 kurs-timmarna över en längre period och på så sätt förlägga en del av timmarna till de första skolåren.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena med hänvisning till följande.

Enligt gällande bestämmelser i förordningen (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar skall TUFF i första hand ges innan barnet nått skolåldern. Föräldrar till yngre barn skall prioriteras.

I budgetpropositionen redovisas att Skolverket har i uppdrag att följa och utvärdera TUFF och årligen lämna en redovisning. Slutlig redovisning skall lämnas den 1 oktober 2004. Regeringen bemöter i propositionen framförda krav på utökning av TUFF från Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn. Enligt regeringen är utbildningen under uppbyggnad. Erfarenheter av TUFF i dess slutliga utformning saknas, liksom Skolverkets slutredovisning av utvärderingen av utbildningen. Det finns inte heller några uppgifter om hur möjligheterna tillvaratagits till efterföljande studier inom ramen för studieförbundens och folkhögskolornas utbildningsutbud. Regeringen finner inte skäl att föreslå några förändringar innan dessa underlag finns. Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen.

I motion 2001/02:Ub240 hänvisar Centerpartiet till att Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) har ansvar för produktion av studielitteratur för högskolestuderande som är dyslektiker. Motionärerna vill att det skall undersökas om TPB även bör ges ansvar för att ta fram **studielitteratur till elever med läs- och skrivsvårigheter** i grundskolan och gymnasieskolan (yrk. 8).

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandet.

Regeringen har i augusti 2001 tillkallat en särskild utredare med uppgift att göra en översyn av statens engagemang för framställning och anpassning av läromedel och studiematerial för barn, elever och vuxna med funktionshinder (dir. 2001:65). Utredaren skall enligt direktiven pröva hur statens åtagande bör utformas och organiseras, t.ex. vad gäller ansvarsfördelningen mellan Specialpedagogiska institutet och andra berörda myndigheter såsom Skolverket, Talboks- och punktskriftsbiblioteket och Statens institut för särskilt utbildningsstöd. Uppdraget skall redovisas senast den 1 december 2002.

Kristdemokraterna begär i motion 2001/02:Ub449 yrkande 9 en utredning om hur behovet av *Centrala studiestödsnämndens upplåning i Riksgäldskontoret* kan minska. Enligt motionärerna är den växande skuldstocken en tickande bomb. De ser en försäljning av skuldstocken som en möjlig åtgärd. Också i motion 2001/02:Ub414 (kd) yrkande 1 föreslås att regeringen skall låta utreda alternativet att utförsälja studielånsstocken på marknaden. En förutsättning skall då vara att villkoren för studenterna blir lika fördelaktiga som i dagens situation, eller bättre.

U t s k o t t e t behandlade och avstyrkte motsvarande motionsyrkanden i förra årets budgetbetänkande (bet. 2000/01:UbU2 s. 25). Utskottet anser, liksom tidigare, att motionärernas förslag om utförsäljning är orealistiskt. Riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Enligt motion 2001/02:Ub414 (kd) yrkande 2 skulle det kunna vara lönsamt för staten att *ge bonus vid förtida återbetalning av studielån*.

U t s k o t t e t konstaterar att regeringen redan har möjlighet att besluta om bonus enligt en bestämmelse i 4 kap. 20 § studiestödslagen. Där stadgas att regeringen, i syfte att stimulera en snabb återbetalning av studielån, får meddela föreskrifter om premier till låntagare som betalar tillbaka större belopp än det fastställda årsbeloppet. Motionsyrkandet avstyrks med det anförda.

Rätten till *studiestöd för invandrarstudenter med behov av språkutbildning* tas upp i motion 2001/02:Ub453 (s). Motionären påpekar vikten av att studenter med behov av att läsa grundläggande svenska och/eller engelska inte missgynnas i studiemedelssystemet. För en svensk studerande som redan har en grundskoleutbildning är säkert regeln om maximalt 40 veckor rimlig, men de flesta studerande med en utländsk bakgrund måste läsa en hel del svenska på grundläggande nivå. Reglerna måste ta hänsyn till de extra timmar som dessa studenter behöver för språkutbildningen.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

Enligt det nya studiestödssystem som infördes den 1 juli 2001 skall den som helt saknar grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning kunna få studiemedel för studier på grundskolenivå under högst 80 veckor (två år). Tiden skall kunna förlängas med högst 20 veckor (ett halvt år) för den som behöver grundläggande färdighetsträning i läsning, skrivning och räkning. Ett förbättrat studiebidrag för vuxnas lärande inom ramen för studiemedelssystemet kommer att införas fr.o.m. år 2003. Det förbättrade stödet skall kunna lämnas som studiemedel med 100 % eller 122,5 % bidrag till personer som är

arbetslösa, riskerar att bli arbetslösa eller som har vissa funktionshinder för studier på grundskola eller gymnasieskola under högst 50 veckor utöver nuvarande studiestödsveckor.

I motion 2001/02:Ub272 (s) begärs ett tillkännagivande om att frågan om **ansvar för ökade levnadskostnader vid praktik** inom högre utbildning skall klarläggas. Motionären anför att i en del fall kan studenter få praktikplatser långt ifrån bostaden eller högskolan.

U t s k o t t e t hänvisar till att enligt Centrala studiestödsnämndens föreskrifter (CSNFS 2001:1) kan merkostnadslån lämnas till studerande vid svensk läroanstalt för resor och logi i samband med en obligatorisk studie- och praktikresa. Ett villkor är att läroanstalten svarar för minst hälften av den studerandes kostnader för resor och för logi. Enligt Högskoleverkets rapport Avgiftsfri utbildning (1996:3 R) är det rimligt att studenten även under studie- eller praktik står för normala levnadskostnader men kan få bidrag för resor och eventuellt fördrade levnadskostnader av högskolan.

Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till det anförda.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Studiestöd för elever i gymnasieskolan, m.m. (punkterna 2, 3, 5, 8, 15 och 20) – kd

av Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 2, 3, 5, 8, 15 och 20 borde ha följande lydelse:

2. Studiestöd för elever i gymnasieskolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub449 yrkandena 4 och 5 samt avslår motion 2001/02:Ub405.

3. Studiestöd för elever i gymnasiesärskolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub449 yrkande 3.

5. Grunddragen i studiemedelssystemet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub449 yrkandena 1 och 7 samt avslår motionerna 2001/02:Ub260 yrkande 6 och 2001/02:Ub552 yrkande 1.

8. Översyn av övre åldersgräns för studiemedel

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub449 yrkande 10.

15. Studiestöd vid vuxenutbildning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub449 yrkande 6 och 2001/02:Ub549 yrkandena 6 och 7 samt avslår motion 2001/02:Ub260 yrkande 5.

20. Utredning om Centrala studiestödsnämndens upplåning i Riksgäldskontoret

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub414 yrkande 1 och 2001/02:Ub449 yrkande 9.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör alla ges rätt till tre års studier i gymnasieskolan, vilka skall kunna fritt förläggas inom tidsperioden från 16 till 25 års ålder. **Studiestödet för elever i gymnasieskolan** skall utgå med lika belopp för alla. Vi anser att ett gymnasiestudiebidrag på 1 050 kronor per månad under tio månader av året skall införas fr.o.m. den 1 juli 2003. Vad vi här har framfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub449 yrkandena 4 och 5.

Vi ställer krav på att **elever i gymnasiesärskolan** skall ha samma förmåner som elever i gymnasieskolan och liksom dessa omfattas av studiestödssystemet. Gymnasiesärskolans elever får i dag förlängt barnbidrag i stället för studiehjälp i form av studiebidrag samt i vissa fall extra tillägg och inackorderingstillägg. Vi anser att detta är orättvist och utgör en diskriminering av elever med funktionshinder. Konkret kan det innebära att en elev i gymnasiesärskolan får ett sämre ekonomiskt stöd av staten, jämfört med en elev i gymnasieskolan. Detta bör riksdagen med bifall till vårt motionsyrkande i ärendet tillkännage för regeringen som sin mening.

När det gäller **grunddragen i studiemedelssystemet** anser vi att bidragsdelen i studiemedlen skall höjas till 36 % av totalbeloppet. På sikt bör dock studiemedel utgå med hälften bidrag och hälften lån. Som vi anför i reservation 4 bör inkomstprövningen vid beviljande av studiemedel avskaffas utan att därmed bidragsdelen påverkas. Ett högre bidrag kombinerat med ett borttaget inkomsttak ger möjligheter till studier utan höga lån som följd. Dessa förändringar av studiefinansieringen vid högre utbildning bör börja gälla fr.o.m. höstterminen 2003. Vad vi här har framfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub449 yrkandena 1 och 7.

Den **övre åldersgränsen för studiemedel** bör enligt vår mening ses över. Vi finner det märkligt att nuvarande åldersgräns finns i ett samhälle där genomsnittsåldern blir allt högre, pensionsåldern har höjts och där man ständigt talar om det livslånga lärandet. Vad vi framfört om en översyn bör riksdagen med bifall till motionsyrkandet i fråga tillkännage för regeringen som sin mening.

När det särskilda utbildningsbidraget avskaffas fr.o.m. år 2003 skall enligt riksdagens beslut ett nytt **studiestöd vid vuxenutbildning** införas. Vi anser att utformningen av stödet har stora brister. Exempelvis menar vi att den gräns om 50 veckor som satts upp för det särskilda studiestödet ställer orimliga krav på att alla skall kunna lära sig samma saker på lika lång tid. Vi vill i stället ha en gemensam, garanterad bidragsnivå. Alla mellan 25 och 55 år som inte har

fullständiga betyg från grundskolan och/eller gymnasieskolan skall erbjudas ett skattefritt bidrag som motsvarar 100 % av totalbeloppet i studiemedelssystemet under den del av året som studier bedrivs. Därutöver skall den studerande ges möjlighet att komplettera med en lånedel på upp till 3 000 kr per månad. Nivån på lånet bestäms av CSN med hänsyn till den studerandes ålder och återbetalningsförmåga, utifrån grundprincipen att lånet skall återbetalas. Vårt förslag till vuxenutbildningsstöd bör införas från den 1 juli 2003. Vad vi här har framfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub449 yrkande 6 och 2001/02:Ub549 yrkandena 6 och 7.

Vi noterar att Centrala studiestödsnämndens behov av *upplåning i Riksgäldskontoret* för studielån ökar kraftigt och att ingenting tyder på att utvecklingen går att vända inom överskådlig tid. Den växande skuldstocken är enligt vår mening en tickande bomb, och regeringen bör därför snarast utreda hur behovet av upplåning kan minska. En radikal lösning skulle vara att sälja ut den samlade lånestocken på marknaden, under förutsättning att villkoren för studenterna blir lika fördelaktiga som i dagens situation, eller ännu bättre. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub414 yrkande 1 och 2001/02:Ub449 yrkande 9.

2. Indraget studiebidrag för elever som mobbar eller skolkar, m.m. (punkterna 4, 5, 13 och 15) – fp

av Ulf Nilsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkterna 4, 5, 13 och 15 borde ha följande lydelse:

4. Indraget studiebidrag för elever som mobbar eller skolkar

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub225 yrkande 3.

5. Grunddragen i studiemedelssystemet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub260 yrkande 6 samt avslår motionerna 2001/02:Ub449 yrkandena 1 och 7 och 2001/02:Ub552 yrkande 1.

13. Införande av ett treterminerssystem med studiemedel

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub260 yrkande 7.

15. Studiestöd vid vuxenutbildning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub260 yrkande 5 samt avslår motionerna 2001/02:Ub449 yrkande 6 och 2001/02:Ub549 yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Enligt min mening borde det vara möjligt att *dra in studiebidragen* för elever i gymnasieskolan som mobbar, i likhet med vad som gäller i de fall elever skolkar. Nya sanktionsformer behövs som gör det kännbart för en elev att mobba. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub225 yrkande 3.

Jag anser att *studiemedelssystemet* måste bli mer flexibelt och följsamt i förhållande till den enskilde studenten. Studiemedel skall utbetalas med utgångspunkt i hur många högskolepoäng som en studerande tar under en termin, men systemet skall vara mycket mer differentierat jämfört med hur det fungerar enligt dagens regler. Principen "peng för poäng" bör etableras. Fler avklarade poäng bör leda till en successiv upptrappning av studiestödet. En sådan modell uppmuntrar flit, men gör det också möjligt för studenter att fortsätta utbildningen på lägre fart utan att bli helt utan ekonomiskt stöd. I sammanhanget vill jag påminna om att Folkpartiet i sitt budgetalternativ kalkylerat med en höjning av fribeloppet vid inkomstprövningen från nuvarande 250 % till 300 % av basbeloppet. Vad jag här har framfört om studiemedelssystemet bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub260 yrkande 6.

Det bör vara möjligt för studenter att ägna sig åt seriösa heltidsstudier med stöd av studiemedel även under sommaren. Ett *treterminerssystem* bör införas. För åtskilliga studenter skulle en sådan reform innebära ökad ekonomisk trygghet genom att studiemedel kan utgå under större delen av året. Riksdagen bör med bifall till motionsyrkandet tillkännage för regeringen som sin mening vad jag nu har framfört.

Beslutet att införa en särskild form av *studiestöd vid vuxenutbildning* innebär enligt min mening en orättvisa gentemot dem som väljer att studera före 25 års ålder. Det utgör också en olycklig sammanblandning av utbildningspolitik och arbetsmarknadspolitik. Enligt det nya stödet skall vissa personer över 25 år kunna få hela studiestödet som bidrag. Jag anser att personer över 25 år som studerar på grundskolenivå skall kunna erbjudas en bidragsdel som motsvarar 80 % av studiemedlens totalbelopp. Bidragsandelen för vuxenstuderande på gymnasienivå skall ligga på 60 % av totalbeloppet. Dessutom bör ett års studier för något äldre studerande kunna finansieras med lån av det allmänna pensionssystemet. Grundprincipen för studiestödssystemet skall gälla lika för alla studerande, dvs. studiestöd skall bestå av en lånedel och en bidragsdel. Jag vill hänvisa till att jag även lagt förslag om individuella kom-

petenskonton för ett livslångt lärande. Motionsyrkandet om detta behandlas av skatteutskottet.

Vad jag här har framfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub260 yrkande 5.

3. Grunddragen i studiemedelssystemet (punkt 5) – c

av Sofia Jonsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

5. Grunddragen i studiemedelssystemet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub552 yrkande 1 samt avslår motionerna 2001/02:Ub260 yrkande 6 och 2001/02:Ub449 yrkandena 1 och 7.

Ställningstagande

Centerpartiet vill se ett *studiemedelssystem* som bygger på fyra grundläggande principer. Det skall vara lika för alla. Det skall vara enklare och mer lättöverskådligt än i dag. Det skall konstrueras så att subventionerna i systemet blir tydliga. Skuldbördan efter studietiden skall lättas. Utifrån dessa principiella grunder bör ett nytt och förbättrat studiefinansieringssystem innefatta att bidrag och lån skall utgöra 50 % vardera av totalbeloppet för studiemedel, fribeloppet vid inkomstprövningen motsvara två basbelopp och återbetalningen utformas som ett modifierat annuitetslån på 20–25 år. Jag vill framhålla att ett studiefinansieringssystem måste vara hållbart och förutsägbart över tiden. Med ett nytt system i enlighet med denna modell kan också den sociala snedrekryteringen minska. Vad jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub552 yrkande 1.

4. Avskaffande av inkomstprövningen vid beviljande av studiemedel (punkt 6) – m, kd, fp

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Per Bill (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Ulf Nilsson (fp) och Anita Sidén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Avskaffande av inkomstprövningen vid beviljande av studiemedel

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub260 yrkande 8, 2001/02:Ub383 yrkande 1, 2001/02:Ub430 yrkande 5, 2001/02:Ub434 yrkande 2, 2001/02:Ub449 yrkande 8 och 2001/02:Ub485.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör *inkomstprövningen vid beviljande av studiemedel* avskaffas helt. Den nuvarande fribeloppsgränsen i studiemedelssystemet hindrar studenterna från att genom egna ansträngningar förbättra sin ekonomiska situation. Bland annat måste studenten kunna minska lånedelen i studiemedlen genom att skaffa sidoinkomster. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en strategi för hur fribeloppsgränsen kan slopas. Vad vi här har framfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla samtliga motionsyrkanden i ärendet.

5. Dispens från tolvterminersregeln vid beviljande av studiemedel (punkt 7) – m, kd, c, fp

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Per Bill (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp) och Anita Sidén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Dispens från tolvterminersregeln vid beviljande av studiemedel

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub204, 2001/02:Ub260 yrkande 10, 2001/02:Ub280 och 2001/02:Ub449 yrkande 11 samt avslår motion 2001/02:Ub301.

Ställningstagande

Vi vill att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om att ökade möjligheter till *dispens från tolvterminersregeln* vid beviljande av studiemedel skall återinföras i studiestödssystemet. I ett kunskapssamhälle där det livslånga lärandet är målet är detta nödvändigt. Inte minst för studenter på långa högskoleutbildningar och för forskarstuderande är det viktigt att generösare bestämmelser införs. En utvidgad dispensmöjlighet skall kombineras med krav på ökade återbetalningsbelopp. Detta bör riksdagen tillkänna för

regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub204, 2001/02:Ub260 yrkande 10, 2001/02:Ub280 och 2001/02:Ub449 yrkande 11.

6. Avskrivning av studielån som regionalpolitiskt medel (punkt 9) – kd, mp

av Yvonne Andersson (kd), Erling Wälivaara (kd) och Matz Hammarström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Avskrivning av studielån som regionalpolitiskt medel

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub268 och 2001/02:N364 yrkande 2.

Ställningstagande

Ett system med *avskrivning av studielån* kan ge incitament för färdigutbildade unga människor att stanna kvar i eller flytta till avfolkningshotade glesbygdskommuner. Vi vill att ett sådant system prövas inom ramen för studiefinansieringen. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub268 och 2001/02:N364 yrkande 2.

7. Studiemedel vid utlandsförlagd svensk högskoleutbildning, m.m. (punkterna 11 och 12) – m

av Beatrice Ask (m), Per Bill (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Anita Sidén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 11 och 12 borde ha följande lydelse:

11. Studiemedel vid utlandsförlagd svensk högskoleutbildning

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub206.

12. Studiemedel vid studier utomlands

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub242 yrkande 1 och avslår motion 2001/02:Ub242 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser det märkligt att studenter som deltar i *svensk högskoleutbildning förlagd till utländskt universitet* får lägre belopp i studiemedel än de skulle ha fått om de blivit antagna som utbytesstudenter vid samma utländska universitet. Enligt vår mening bör studiemedelssystemet i detta avseende snarast ändras så att studenter inte missgynnas på grund av ologiska regler. Det är viktigt att fler svenska studenter får möjlighet att studera i andra länder inom ramen för en svensk högskoleutbildning. Vad vi här har framfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub206.

Reglerna för *studiemedel vid studier utomlands* måste göras tydliga. Som exempel kan anges att svenskar som söker studiestöd måste ha varit folkbokförda i Sverige de två senaste åren. Samtidigt måste svenskar som arbetar längre än ett år i något EU-land vara folkbokförda i landet i fråga. Summan av de båda motstridiga reglerna kan bli att den som arbetat utomlands inte kan få studiemedel för fortsatt utbildning i utlandet. Så otydliga, felaktiga och motstridiga regler får enligt vår mening inte styra svenska studenters utbildning. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub242 yrkande 1.

8. Utökad teckenspråksutbildning för vissa föräldrar, s.k. TUFF (punkt 18) – m, kd

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Per Bill (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Anita Sidén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

18. Utökad teckenspråksutbildning för vissa föräldrar, s.k. TUFF

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub313 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:Ub330 yrkande 1.

Ställningstagande

Den nuvarande teckenspråksutbildningen för vissa föräldrar, TUFF, skall enligt gällande bestämmelser i första hand ges innan barnet nått skolåldern. Föräldrar till yngre barn skall prioriteras. Enligt vår mening bör TUFF utökas och även kunna ges till föräldrar med döva eller gravt hörselskadade barn i grundskolan eller motsvarande skolformer. Vi vill påpeka att barnens språkutveckling fortsätter under hela skoltiden. I avvaktan på en form av skol-TUFF bör det bli möjligt att sprida nuvarande sammanlagt 240 kurstimmar över en längre period och på så sätt förlägga en del av timmarna till de första skolåren. Vad vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionsyrkandena.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002, m.m. (punkt 1) – m

av Beatrice Ask (m), Per Bill (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Anita Sidén (m).

Moderata samlingspartiet har i sina motioner föreslagit en annan inriktning av statens budget och andra utgiftsramar än dem som riksdagen nyligen har fastställt. Vårt alternativ framgår av reservation 12 i finansutskottets betänkande 2001/02:FiU1. För utgiftsområde 15 innebär det en ram som är drygt 621 miljoner kronor lägre än den som nu har fastställts (rskr. 34). Eftersom vi ser vårt budgetförslag som en helhet, väljer vi att inte reservera oss här till förmån för våra förslag när det gäller utgiftsområde 15.

Vårt förslag till anslagsbelopp framgår av bilaga 2 till detta betänkande. Den förändring vi föreslår av beloppet på anslaget till vuxenstudiestöd är en följd av att vi under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med vårt budgetalternativ påbörjar utfasningen av det s.k. Kunskapslyftet. Inom det anslagsbelopp vi föreslår ryms medel för dem som har påbörjat studier i Kunskapslyftet att fullfölja dessa. Anslaget 25:7 *Bidrag till vissa organisationer m.m.* reduceras, eftersom vi ifrågasätter de korttidsutbildningar det handlar om samt att fackliga organisationer skall hantera bidragen.

2. Anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002, m.m. (punkt 1) – kd

av Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd).

Kristdemokraterna har i sina motioner föreslagit en annan inriktning av statens budget och andra utgiftsramar än dem som riksdagen nyligen har fastställt. Vårt alternativ framgår av reservation 13 i finansutskottets betänkande 2001/02:FiU1. För utgiftsområde 15 innebär det en ram som är drygt 315 miljoner kronor lägre än den som nu har fastställts (rskr. 34). Eftersom vi ser vårt budgetförslag som en helhet, väljer vi att inte reservera oss här till förmån för våra förslag när det gäller utgiftsområde 15.

Våra förslag till anslagsbelopp framgår av bilaga 2 till detta betänkande. Eftersom vi anser att utbyggnaden av högskolan skall ske i långsammare takt än regeringen planerar, minskar belastningen på studiemedelsanslaget i mot-

svarande mån. Enligt vår mening skall korttidsstudiestödet inte fördelas genom Sisus, LO och TCO. Därför tar vi bort hela anslaget 25:7 *Bidrag till vissa organisationer m.m.* I stället anslår vi medel för fortsatt stöd till studier av mindre omfattning och stöd till studerande vid särvox under anslaget till vuxenstudiestöd. Dessa korttidsstudiestöd skall, liksom tidigare, hanteras av Centrala studiestödsnämnden. Samtidigt reducerar vi anslaget till vuxenstudiestöd vad avser särskilt vuxenstudiestöd för specialpedagogutbildning.

3. Anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002, m.m. (punkt 1) – c

av Sofia Jonsson (c).

Centerpartiet har i sina motioner föreslagit en annan inriktning av statens budget och andra utgiftsramar än dem som riksdagen nyligen har fastställt. Vårt alternativ framgår av reservation 14 i finansutskottets betänkande 2001/02:FiU1. För utgiftsområde 15 innebär det en ram som är knappt 1,4 miljarder kronor lägre än den som nu har fastställts (rskr. 34). Eftersom vi ser vårt budgetförslag som en helhet, väljer jag att inte reservera mig här till förmån för våra förslag när det gäller utgiftsområde 15.

Våra förslag till anslagsbelopp framgår av bilaga 2 till detta betänkande. Vi vill införa ett nytt studiemedelssystem, där principen bör vara hälften bidrag och hälften lån. Det belopp vi föreslår på anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* ger utrymme för en sådan reform. Vi vill också flytta över 2,4 miljarder kronor från detta utgiftsområde (anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.*) till utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet.

4. Anslag inom utgiftsområde 15 Studiestöd för budgetåret 2002, m.m. (punkt 1) – fp

av Ulf Nilsson (fp).

Folkpartiet har i sina motioner föreslagit en annan inriktning av statens budget och andra utgiftsramar än dem som riksdagen nyligen har fastställt. Vårt alternativ framgår av reservation 15 i finansutskottets betänkande 2001/02:FiU1. För utgiftsområde 15 innebär det en ram som är knappt 1,9 miljarder kronor lägre än den som nu har fastställts (rskr. 34). Eftersom vi ser vårt budgetförslag som en helhet, väljer jag att inte reservera mig här till förmån för våra förslag när det gäller utgiftsområde 15.

Våra förslag till anslagsbelopp framgår av bilaga 2 till detta betänkande. Vi vill minska antalet platser i Kunskapslyftet och ta bort det särskilda vuxenstudiestödet NT-svux. Därför föreslår vi en minskning av anslaget 25:4 *Vuxenstudiestöd m.m.* och en ökning av anslaget 25:2 *Studiemedel m.m.* Inom ramen för det högre anslagsbeloppet till studiemedel ligger en höjning av studiemedlens totalbelopp och en höjning av fribeloppet vid inkomstpröv-

ningen. Vi vill också minska anslaget 25:7 *Bidrag till vissa organisationer m.m.*

Folkpartiets totala besparing inom utgiftsområdet motiveras med att de vuxenstuderandes studiestödsvillkor bör anpassas till de villkor i fråga om studiemedel som gäller för övriga studerande.

5. Studiesocial utredning (punkt 17) – m, kd, c, fp

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Per Bill (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp) och Anita Sidén (m).

Det är glädjande att konstatera att Socialdemokraterna äntligen accepterat våra förslag om nödvändigheten av en studiesocial utredning utifrån ett helhetsperspektiv på studenternas situation. Vi ser fram emot att ta del av direktiven som nu skall utarbetas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen har i proposition 2001/02:1 Budgetpropositionen för 2002, utgiftsområde 15 Studiestöd, föreslagit

1. att riksdagen godkänner att under 2002 lån tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet för studielån om 112 900 000 000 kr (avsnitt 3.1.3),
2. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ramanslaget 25:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål, beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 4 000 000 kr efter 2002 (avsnitt 3.1.6),
3. att riksdagen för budgetåret 2002 anvisar anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd enligt uppställningen i *bilaga 2* till detta betänkande.

Motioner

Motion med anledning av proposition 2001/02:15 Den öppna högskolan

2001/02:Ub2 av Sofia Jonsson m.fl. (c):

1. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om studenternas studiesociala situation.

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:Ub204 av Cecilia Magnusson och Anita Sidén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändrade studiestödsregler för studenter med längre utbildningar.

2001/02:Ub206 av Anita Sidén och Lennart Fridén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändrade studiestödsregler för vissa studenter vid utlandsförlagd utbildning.

2001/02:Ub208 av Magnus Jacobsson och Amanda Agestav (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en översyn av stöd till studerande med barn.

2001/02:Ub225 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att indraget studiebidrag skall vara en möjlig åtgärd att vidta mot elever som kränker andra eller har ogiltig frånvaro.

2001/02:Ub238 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att studiemedel för utbildning till teckenspråkstolk vid folkhögskola bör utgå från 18 års ålder.

2001/02:Ub240 av Agne Hansson m.fl. (c):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en undersökning om utökat ansvar för Talboks- och punktskriftsbiblioteket att ta fram material riktat till elever med läs- och skrivsvårigheter i grund- och gymnasieskola.

2001/02:Ub242 av Berit Adolfsson och Anita Sidén (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förtydliga CSN:s regler för studier utomlands.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att harmonisera reglerna för studier utomlands med övriga EU-länders regler.

2001/02:Ub244 av Anita Sidén och Cecilia Magnusson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjlighet till deltidssjukskrivning för studenter.

2001/02:Ub260 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en höjning av totalbeloppet med 200 kr per månad.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studiemedel till vuxenstuderande.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om etablerandet av principen ”peng per poäng”.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av ett treterminerssystem.
8. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med en strategi för hur fribeloppsgränsen skall avskaffas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en höjning av fribeloppsgränsen från 250 till 300 % av basbeloppet.
10. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om generösare dispensregler.

2001/02:Ub268 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försöksverksamhet med avskrivning av statliga studielån för ungdomar som väljer att bo och arbeta i glesbygden och att detta finansieras inom ramen för studiefinansieringssystemet.

2001/02:Ub272 av Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett klarläggande av ansvarsfrågan vad gäller ökade levnadskostnader vid praktik vid högre utbildning.

2001/02:Ub280 av Lennart Fridén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att reglerna för finansiering av längre utbildningar justeras för att förhindra studieavbrott och ekonomisk-sociala problem.

2001/02:Ub301 av Maria Larsson och Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen beslutar att uttag av studiebidrag och studielån separeras från varandra inom studiemedelssystemet och att elev har rätt till sex år av vardera.

2001/02:Ub313 av tredje vice talman Rose-Marie Frebran (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en systematisk fortsättningsutbildning för föräldrar till döva barn, en s.k. skol-TUFF.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att kunna senarelägga och/eller utsträcka TUFF-utbildningen.

2001/02:Ub330 av Cristina Husmark Pehrsson och Anna Åkerhielm (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av utökad TUFF-utbildning.

2001/02:Ub349 av Cristina Husmark Pehrsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs vad gäller studier för egenföretagare/delägare på samma villkor som för arbetstagare.

2001/02:Ub383 av Kent Olsson och Christel Anderberg (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reformering av studiestödssystemet.

2001/02:Ub405 av Carina Ohlsson och Carina Adolfsson Elgestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av studiebidragssystemet för ungdomar.

2001/02:Ub411 av Peter Pedersen (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag som innebär att studiemedelsutbetalningarna från Centrala studiestödsnämnden (CSN) utfaller med lika stort belopp för varje månad studiemedel utbetalas till den enskilda studenten.

2001/02:Ub414 av Tuve Skånberg och Per Landgren (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda alternativet att utförsälja studielånsstocken på marknaden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mot en bonus ge möjlighet för dem som önskar att i förtid återbetala sina studieskulder.

2001/02:Ub421 av Barbro Hietala Nordlund m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att studiemedel för utbildning till teckenspråkstolk vid folkhögskola skall utgå från 18 års ålder.

2001/02:Ub430 av Désirée Pethrus Engström m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett avskaffande av fribeloppet i studiestödssystemet.

2001/02:Ub434 av Lars Lindblad (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om borttagande av fribeloppsgränsen.

2001/02:Ub437 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en studiesocial utredning.

2001/02:Ub449 av Erling Wälivaara m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt heltäckande studiestödssystem.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en studiesocial utredning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever i gymnasiesärskolan bör omfattas av studiemedelssystemet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten att bedriva gymnasiestudier inom åldersperioden 16–25 år.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt gymnasiestudiebidrag på 1 050 kr per månad under 10 månader per år.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt vuxenutbildningsstöd för studerande som saknar betyg från grund- eller gymnasieskola eller båda.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjd studiebidragsdel för universitets- och högskolestudier.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett avskaffande av inkomsttaket utan att bidragsdelen i studiebidraget påverkas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda hur behovet av CSN:s upplåning hos riksgälden kan minska.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av den borte åldersgränsen för studiemedel.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återinföra de tidigare reglerna för dispens om extra studiemedel.
12. Riksdagen anvisar för budgetåret 2002 anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

2001/02:Ub453 av Nalin Peggul (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att studenter med behov av att läsa grundläggande svenska och/eller engelska inte missgynnas i studiemedelssystemet.

2001/02:Ub485 av Anders Sjölund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om slopande av fribeloppsgränsen i studiestödssystemet.

2001/02:Ub500 av Lars U Granberg och Kristina Zakrisson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vårdbidragets påverkan på studiemedel.

2001/02:Ub505 av Margareta Sandgren (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrat stöd för barnfamiljer.

2001/02:Ub518 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att studiemedel för utbildning till teckenspråkstolk vid folkhögskola skall utgå från 18 års ålder.

2001/02:Ub534 av Sofia Jonsson m.fl. (c):

Riksdagen anvisar för budgetåret 2002 anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

2001/02:Ub540 av Ulf Nilsson och Yvonne Ångström (fp):

1. Riksdagen anvisar för budgetåret 2002 anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning.

2001/02:Ub541 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 15 anslag 25:4 Vuxenstudiestöd m.m. 2 767 244 000 kr.
2. Riksdagen anvisar till utgiftsområde 15 anslag 25:7 Bidrag till vissa organisationer m.m. 30 241 000 kr.

2001/02:Ub549 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studiestöd för vuxenutbildningen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avskaffande av 50-veckorsgränsen för studiestöd.

2001/02:Ub552 av Sofia Jonsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt studiemedelssystem.

2001/02:Fi294 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

17. Riksdagen anvisar för budgetåret 2002 anslagen under utgiftsområde 15 Studiestöd och utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med de ändringar i förhållande till regeringens förslag som framgår av i motionen redovisad uppställning (delvis).

2001/02:Sf278 av Tuve Skånberg (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utforma studiemedelssystemet så att det inte missgynnar den som blir gravid.

2001/02:So619 av Ester Lindstedt-Staaf m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av dövtolkar.

2001/02:N364 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda effekterna av en avskrivning av studielånen för de

nyutexaminerade akademiker som flyttar till avfolkningshotade kommuner.

2001/02:A211 av Maria Larsson m.fl. (kd):

18. Riksdagen begär att regeringen gör en översyn av ensamstående studerandes studiesociala situation, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02:A392 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om den ekonomiska situationen för studenter som är eller skall bli föräldrar.

BILAGA 2Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2002 inom utgiftsområde
15 Studiestöd

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Företrädarna för (m), (kd), (c) och (fp) har avstått från att delta i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 1-4).

Belopp i 1 000-tal kronor

Politikområde Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	Motionärernas avvikelser från regeringens förslag			
			(m)	(kd)	(c)	(fp)
25 Utbildningspolitik						
25:1 Studiehjälp m.m.	(ram)	2 681 820				
25:2 Studiemedel m.m.	(ram)	11 604 520		-223 000	+1 000 000	+640 000
25:3 Studiemedelsröntor m.m.	(ram)	4 775 620				
25:4 Vuxenstudiestöd m.m.	(ram)	3 378 664	-611 420	-52 000	-2 384 000	-2 500 000
25:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	(ram)	61 520				
25:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	(ram)	24 950				
25:7 Bidrag till vissa organisationer m.m.	(ram)	40 241	-10 000	-40 241		-14 000
Summa för utgiftsområdet		22 567 335	-621 420	-315 241	-1 384 000	-1 874 000